

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2008-394

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos
Tekijä-Författare-Author Saarinen, Katja		
Työn nimi-Arbetets titel-Title Päihdekuntoutus- ja palvelujärjestelmä vangin silmin		
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalityö		
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu	Aika-Datum-Month and year 2008-05-09	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 116 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella sitä, miten nuoret vangit paikantavat itseään suhteessa päihdekuntoutus- ja palvelujärjestelmään. Olen pyrkinyt hahmottamaan ilmiötä niiden kokemuksien ja käsitysten kautta, joita vangeilla on sekä viranomaistoiminnasta että päihdepalvelujärjestelmästä. Tutkimuksen empiirinen osuus muodostuu kahdeksan vangin teemahaastattelusta, jotka toteutettiin eräässä Länsi-Suomen vankilassa joulukuun 2004 sekä tammi-helmikuun 2005 aikana.</p> <p>Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen. Se kohdistuu kokemusten tulkintaan sijoittuen täten fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen. Se voidaan sijoittaa myös marginalisaatiotutkimuksen kenttään, sillä haastatellut vangit voidaan sijoittaa monella tavalla marginaaliin. Useimpien elämään ovat kuuluneet päihheet ja rikokset, joiden seurauksena heillä on myös kokemuksia vankeudesta. He ovat elämänsä aikana kokeneet asunnottomuutta ja työttömyyttä. Lisäksi useimmilla ei ole ammatillista koulutusta, jonka varassa työllistyminen voisi tapahtua. Jo vankilaan joutuminen ja sieltä vapautuminen edistävät syrjäytymistä. Monet saattavatkin olla riippuvaisia sosiaalipalveluista ja sosiaaliturvasta.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu päihdepalvelupalvelujärjestelmän sekä kontrolliin liittyvien käsitteiden tarkastelun kautta. Keskeiseksi käsitteeksi muodostuvat myös marginalisaation ja syrjäytymisen käsitteet. Analyysia johdattelevan teorian muodostaa D.W. Suen ja D. Suen teoria kontrollin ja vastuun sijoittumisesta yksilöiden elämäntilanteissa. Teoriassa keskeisenä ovat yksilön käsitykset siitä, kuka kontrolloi hänen elämänsä ja kenellä on vastuu hänen elämästään. Kontrollin ja vastuun sijoittumista voidaan tarkastella sekä sisäisenä että ulkoisena ulottuvuutena. Näin kontrollin ja vastuun sijoittuminen voidaan jakaa neljäksi erilaiseksi yhdistelmäksi. Teorian ja aineiston analyysin pohjalta olen nimennyt nämä elämänorientaatiot seuraavasti 1) oman onnensa seppä 2) olosuhteiden uhri 3) toivonsa menettänyt 4) oikeuksiensa puolesta taistelija.</p> <p>Aineiston analyysi on toteutettu laadullista sisällönanalyysia käyttäen. Analyysin lähtökohtana on aineistolähtöisyys, vaikka ei puhtaimmillaan grounded theoryn tarkoittamalla tavalla. Vankien kokemuksia päihdepalveluista ja palvelujärjestelmästä on tarkasteltu aineistossa esiintyneiden keskeisten teemojen kautta. Tutkimuksen kannalta keskeiseksi muodostui, ei vain päihdekuntoutus sinällään, vaan enemmänkin palvelujärjestelmään sekä erityisesti viranomaistoimintaan liitetyt käsi-tykset ja kokemukset. Olennaiseksi ei myöskään osoittautunut interventoiden vähäisyys tai niiden puuttuminen, vaan enemmänkin tutkimukseen osallistuneiden vankien kiinnittymättömyys muutosta tukeviin palveluihin. Vaikka kaikilla haastateltavilla oli kokemuksia asioimisesta eri viranomaistahojen kanssa, ei muutoksen kannalta merkityksellistä kiinnittymistä palveluiden piiriin ollut tapahtunut. Tulkitsenkin aineistossani esiintyvän ristiriitaisia tapoja reagoida viranomaisiin, joita pakkolaitos kuten vankila näyttäisi vahvistavan.</p> <p>Vangeilla näyttäisi tutkimuksen perusteella olevan melko kielteinen suhtautuminen viranomaistoimintaan ja yhteiskuntaan yleensä. Monet aineistossa esiintyvät kertomukset viestivät kielteisistä kokemuksista, pettymyksistä, kykenemättömyydestä vaikuttaa omaan tilanteeseen ja viranomaisten ehkä välinpitämättömyyksiin koetusta suhtautumisesta. Aineistossa esiintyi toisaalta kontrollia mutta myös omaa tahtoa korostavaa puhetta. Päihdekuntoutuksen osalta tarkastelun keskiössä ovat hoitokokemukset, hoitoonohjaaminen ja tiedon saaminen päihdepalveluista sekä päihdetestaukseen liittyvät kokemukset ja käsitykset. Näitä on tarkasteltu toisaalta omina teemoinaan mutta myös eri elämänorientaatioiden kautta.</p> <p>Analyysin kannalta keskeisiä lähteitä ovat:</p> <p>Sue, D.W & Sue, David (2003) Counseling the Culturally Diverse. Theory and Practice.</p> <p>Virokannas, Elina (2004) Normaalin rajan molemmilla puolilla. Tutkimus huumehoitoyksikön nuorten identiteettien rakentumisesta.</p> <p>Granfeltin (1998), (2003), (2007) tutkimukset ja artikkelit asunnottomuudesta, marginalisaatiosta ja vankeudesta.</p> <p>Laine, Timo (2001) Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma.</p> <p>Moilanen, Pentti & Riihinen, Pekka (2001) Merkitysrakenteiden tulkinta.</p> <p>Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli (2002) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.</p>		
<p>Avainsanat-Nyckelord-Keywords</p> <p>vankeinhoito</p> <p>vangit</p> <p>syrjäytyminen</p> <p>päihdetyö</p>		
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited		

Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information